Numurs maksa 6 kap.

Zihňa

Wisu semju proletareeschi saweenojatees!

Kreewijas soz.-dem. strahdneeku partija.

№ 15. Sozialdemokratisks deenas laikraksts. Peterpilî, sestdeen, 25. (7.) martâ 1917. g.

Monarkija kritusi! Lai dsihwo satwersmes sapulze!

Lai dsihwo demokratiska republika!

23. februaris—23. marts.

Pagahjis pirmais rewoluzijas mehnesis. Kaut gan wisâ pilnibâ tà sahkàs 26.—27. februarî, kad nodewigà Protopopowa loschmeteju uguns uf Peterpils eelam isschkihra bada dsihtàs tautas wehl lihdſ tam nenotekto wirseenu, tomehr par pirmo rewoluzijas deenu usskatams 23. februaris, Seeweeschu deena, kad wisas Peterpils fabrikes sahka streiku un isgahja uf eelas. Kahda milsiga starpiba starp stahwokli mehnesi atpakal un tagad! Toreis neorganisets, puhlis bes losungeeem, bes wadibas pluhda pa eelam un prassja maisi. Tagad rewoluzijas upuru behru deenâ plaschas, kopotas darba lauschu rindas sem sawu organisaziju karogeem, ar nopeetneem losungeem uf neskaitameem plakateem, pluhst werstim garâs rindâs pa Peterpils eelam, nesot uf kopejo brahlu kapu krituschos zihnitajus. Daudſ saineegts schajâ ihsajâ laika sprihdî—28 deenâs, nezereti daudſ. Galigi sagrumuſi sche zentralà wezàs waras pils lihdſ ar slepkawu „uf trona", rewoluzijas strahwa appluhdinajuſi prowinzi un suhzas wisàs winas dsihlâs.

Radita jauna wara Str. un Sald. Dep. Padomes weidâ, kuru atbalsta jau organisetà strahdneeziba un kara spehks, ne puhlis. Vlaschi nostahdita un atraduſi atbalſi tautas masâs prassiba pehz Satwersmes Sapulzes, kurai ne wairs jarada, bet tikai jasankzione faktiski galwenos ſwilzeenos jau raditâ demokratiskàs republikas eekahrta. Beidsot sperti pirmee, kaut ari wahjee soli uf tuwinaschanos kara wehrsmê eeraugto tautu starpâ, dots losungs radit 3. Internazioneli, usstahdita stingri un noteikti prassiba pehz kara isbeigschanas. Tas wiſs isdarits weenâ mehnesî.

Bet aisfihmejot eeguhto mehs nedomajam, kà aprakuscheem krituschos, mums pascheem jaaprokas ikdeenibâ, ka jaslehdſ pirmais rewoluzijas posms un jagaida, kad pats no sewis nahks otrs. Ne, ne apstahtos sawâ wehtras gaitâ, ne aismirstees usſwaras slanâs, bet turpinat sahkto, turpinot lihdſ pilnigai usſwarai. Ne sagaidit ween nahkoscho posmu, bet radit winu mums wajaga. Zeescha masu organisazija, plascha, spehziga, besbailiga agitazija ar drukatà un mutskà wahrda palihdsibu wisa Kreewijâ, wisa Eiropâ, pahri kapitalisma raditai dselſs un nahwes linijai. Wisam pahri skanoschs sauzeens: „Nost ar karu!" Nost imperialismu, militarismu, kapitalistiskàs oligarchijas! „Lai dsihwo wisu semju proletariata solidaritate!" „Lai dsihwo Internazionale!"

Drangi waj eenaidneeki.

Tagadejos brihwibas apstahkkos nom brihnums, ka politiskàs partijas un grupas aug, kà sehnes pehz silta wasaras leetutina. Mes bija pee wezàs kahrtibas Kreewijâ politisko partiju un wehl masak rewoluzionaro partiju, jo katra politiska darbiba, ja ta tikai nebija melnsimineezisska, tika usstatita no waldibas kà kaitiga, ar kuru jazihnas, jakaro. Jt sewischki tas kà jau teizu, atteezas uf tàm politisàm partijam, kas schahdi waj tahdi gahja zihnâ par zarisma gahschanu. Schìs partijas tika wajatas uf neschehligako, par peederibu pee tàm draudeja waj nu nometinaschana uf muhschu Sibirijâ un wisu teesibu atnemschanu, waj pat 8 gadi katorgas. Ne katram, saprotams, bija peeteekoschi drosmes un peeteekoschi rewoluzionaràs energijas, lai eetu pretim droschai katorgai, waj Sibirijas tukſnescheem. Tambehk scho rewoluzionaro partiju sastahws bija samehrâ schaurs, tambehk ari tee, kas gahja schinî gruhtajâ zihnâ, gahja aisrauti pa leelakai daksai no weenas un tàs paschas domas, weena un ta pascha mehrka — zarisko waldiba ir jagahsch, jo dsihwe no zarisma attautajos rahmjos smozê nost katru patstahwigaku un brihwaku zilweku, padara dsihwi par nepanesamu slog. Tah dejadi paschi tee apstahkli, kahdos attihstijàs rewoluzionarà kustiba, dinna winu pa to kreisako zeku un atdalija nost wisus tos, kas ir psichologiski, ir zitadi newareja eet lihdſ galam sawà rewoluzionarismâ, bet beeschi ween aprobeschojàs ar waldenskahbàm nopuhtam, waj weenas, otras artawas seedoschanu politiskam sarkanam krustam.

Tagad, turpretim, leetinas gluschi otradas: islihduschi is saweem gleemeschu wahkeem wisi, kas lihdſ schim baidijàs par sawu ahdu, waj wispahr atsina nodarboschanos ar politiku par kaitigu, par tahdu, kas neatmaksajas. Wisi schee diwdabji, saputi un puskoka lehzeji, tagad lepni isgansch krustis, isdzinu kahdu spilgtu nosaukumu un klahj sawu bodini watâ. Tagad tatschu brihwiba. Preeksch kam gan tur wehl kautretees. Schai sinâ brihwiba atraisa rokas wiseem, kam winas bija saistitas. Pat wehl wairak. Tagad, kur Pagaidwaldibai un wisai burschuasijai ir stipras teesmes rewoluziju nobremset — katra jauna puskoka lehzeja parahdischanàs uf dsihwes skatuwes teek apsweikta no pascheem waldibas groschu turetajeem. Jo mehrenaks jaunais wirseens waj laikraksts, jo patihkamaks winsch Pagaidwaldibai. Jo wairak winsch runàs par wisas tautas spehku apweenoschanu, par germanisma breesmam, par to, ka meera prasitajs un Pagaidwaldibas pretineeki, i prowokatori, jo mihkaks schahds laikraksts buhs waldibai. Un winsch, saprotams, wairès ismantot brihwibas apstahkkus pilnigi. Ne tas tà ar wezo rewoluzionaro partiju organeem. Mehs jau rakstijàm par to, kà wajaja „Pramdu" par winas usstahschanos pret karu. Mehs rakstijàm, kahdas melu sinas tika izlaistas par scho strahdneeku laikrakstu. Mehs ne weenreis esam dabujuschi dzirdet jau no muhsu tautiskeem bigeteem, ka ilgi jau ari mehs scho aso, rewoluzionaro wahrdu nerunaschot — gan jau mehs to tomi mihkstinaschot gan sahtschot runat mehrenak, jo „tautas" patriotisms muhs peespeedischot. Mehs pat sanehmàm anonimu wehstuli, kurà isteikti pusdraudi, pussolijumi. Draud mums, ja mehs nerimschot usstahtees pret tautisko padaischanu ar Goldmani un Sahliti preeksch galâ ja mehs nebeigschot saukt pehz meera noslehgschanas, kara isbeigschanas. Un sola mums selta kalnus, slawu, laurus un, droschi ween, mihkstus sehdekkus, ja mehs grosischot sawu taktiku. Tà tad kara gahjeens jau ussahkts: zensuras wairs naw — winas weetà stahjas „sabeedriskais" hukiganisms. Bet ta bija anonima wehstule. Tagad zihna ussahkta atkal — ar 23. martu pasludinats wispahrejs, atklahts, neaudsigs kara gahjeens ir pret muhsu „Zihnu", ir wisu rewoluzionaro sozialdemokratiju.

23. martâ sch. g. isnahza Peterpilî „Strahdneeku Awises" pirmais numurs. Schìs laikraksts sewi dehwè par Latwijas sozialdemokratijas laikrakstu Winsch domà runat Latwijas sozial demokratijas, kaut ari ne wisas, wahrdâ un tahdejadi nostahda sewi uf teem pascheem wehsturiskeem pamateem, uf kahdeem stahw muhsu „Zihna". Jaunais laikraksts jau pirmajà numurâ par scho jautajumu ir paspehjis deesgan plaschi isteiktees, parahdit sawu ihsto gihmi. Wina isnahkschanu nokluset naw mums ne masakàs wajadsibas, ne ari eespehja un tambehk mehs jau pascha sahkuma reis par wisam reisam pateikſim, ka skatamees uf scho jauno kolegi un kahdas war buht pret wineem muhsu un rewoluzionaràs sozialdemokratijas atteezibas.

Par Latw. Soz. Dem. Z. K. isdewumu — Maskawas „Sozialdemokratu" jaunà awise raksta schà:

„Awise aisstahw tikai weenas dakas L. S. D. usskatus, proti leelineeku frakzijas un wehl ne wisas, — jo ir daudſ leelineeku, kuri neeekriht Zimmerwaldes-Kintales kon-

---

Pee brahlu kapeem.

(Lihdsdalibneeka eespaidi).

„Muhscham tee dsihwos
Kaut smiltis tos klahj..."

23. marts...

23. martâ Peterpils rewoluzionarais proletariats un karaspehks, sarkani melneem karogeem pliwojot sehru marscham skanot un ne ar aſaram azîs, bet ar kaujas sauzeeneem uf luhpam — brihwibas zihnas dzeesmam wikkojot nesa sawus pirmàs rewoluzijas deenâs krituschos beedrus uf pehdejo dusu.

Uf Marsa laukuma tika apglabati 180 krituschee, 4 brahlu kapos, katrâ pa 45.

Wisa druhmà, granitâ un dselsî kaltà Peterpils juta, ka kriht wezàs waras atleekas un most jauna, brihwa dsihwe...

Wisas eelas lauschu pilnas; pa galwenakam — zeeschâs rindâs — strahdneeki, saldati, skolneeki...

Wirs ga wam wikkoja sarkanee karogi.

Sarkanee karogi...

Juhs wezee, ustizamee zihnas beedri!

Strahdneeku un semneeku asinîs juhs masgati un sarkani krahsoti.

Krituscho asinis winos mirdzi!

No neskaitameem karogeem runaja: — mehmi un pawehloschi

Runaja seltiteem un sudroboteem burteem: „Slawa krituscheem! Lahsts slepkawam!" „Lai dsihwo Satwersmes Sapulze!" „Lai dsihwo demokratiska republika!" „Lai dsihwo meers un tautu brahliba!".

Bija ari mahkslas plakati. Ari gleſ notaju pindsele bija stagnusees darbà...

Wisa darba dsihwe bija meerâ: nekuhpeja neweens fabrikas skurstens otwehrtas nebija neweenas weikala durwis, neweens tramwaja wagons neiwanija...

Wisi darba ruhki — bija uf eelas. Un runaja schi eela. Schi pate eela, uf kuras schee darba wehrgi iskaroja sew un ziteem tagadejàs brihwibas, uf kuras wini ari krita, patwaldibas loschu zaururbtam kuhtim — sahrtam, karstam asinim pluhstot...

Pa logeem, no gresno namu logeem, ta sagki — galwas pabahsaschi luhreja — „ſhie semes sahle" — burschuasija un aristokratija. Uf eelas jau eet riskant... Kas tkur jau wareja buht wehl paslehpti aschmetejs . nn mirt?..

— Deems pasarg! Lai dsihwo pehki, lai dsihwo salonu un buduaru beesàs muhra seenas, — tàm lodes zaurneisurbsees... Un ta ehz ka ismeetlis skan scho kungu sauzeeni... „lai dsihwo tauta," „brihwiba, brahliba un weenlihdsiba!.."

„Tauta" ir, lihdſeklis, kas rascho wirsweh tibu sweedrotawâs un lej asinis par jaunam semem, kolonijam — frontês . . .

„Tauta" ari nogahsa Kreewijas patwaldibu bet burschuasija ar muischneezibu ir sastahdijusi Pagaidu waldibu un saka, ka Walsts Dome esot bijis kustibas smaguma punkts . .

Ta saka Pagaidu Waldiba, bet ta nerunajà „tauta", tauta zihnijàs, krita; tauta ari beigs n hkoschà Kreewijas waldneeze; tauta, apbedot 23. martâ sawus krituschos beedrus sweheja pee winu kapeem, — turpinat usstahtto zihnu lihdſ galam lihdſ galejai usſwarai!

Leeliskâ behru gahjeenâ peedalijàs wisas Peterpils fabrikas, str. beedribas un pahrejàs strahdneeku organisazijas. Katrai grupai bija saws karogs.

No 6 sapulzeschanàs weetam, ka dsihwas seenas wirsijas schis draudoschàs tautas masas. Kotram gahje nam pa preekschu tika nesti krituschee — metala sahrkos, pahrwilkti ar sarkanu drehbi.

Kreewijas Sozialdemokratiskà Strahdneeku partija ar weetejo Zentralàs Komitejas biroju, Peterpils organisazijas Komiteju un „Prawdas" redakziju bija sapulzejuschàs Wiborgas pusê.

Katrai eestahdei bija saws karogs. Bija ari karogs no Wiborgas pilsehtas garnizona.

Tabkaku aiſ zentralam eestahdem plihwi ajàs weetejo latweeschu s. d. „Prometeja" rajona sarkanais sihda karogs.

„Wisu semju proletareeschi, saweenojatees!" nirdzeju selutee burti . . .

Tad nahza weetejo somu s.-d. organisazija un t. t.

Lai dsiwo rewoluzija un zihņa par sozialismu!

ferenzem, kuri nesapņo par III. Internazionales dibinaschanu un Adlera, Scheidemana, Płechanowa, Brautinga, Geda, Raina isslehgschanu no sozialdemokratijas."

Sihkak atbildès jaunajai awisei, jadomà, „Sozialdemokrats", pret kuru wehrsts schis usbrukums. Mehs tik atsihmejam, ka Latwijas sozialdemokratija wisâ sawa pastahweschanas laikâ ir bijusi weenota, nekad naw pastahwejuschas dimas Latwijas Sozialdemokratijas, jo Latwijas Sozialdemokratija is sawas widus naw trenkusi neweena, kas tikai eewehro partijas programu un disziplinu, — nestrahdà pretim sawai partijai. Ja ir winâ leelineeki un masineeki, tad tee wehl tagad ir muhsu apweenotâ organisazijâ, kura pastahw schobrihd wehl Rigâ, daschâs weetâs Baltijâ, Peterpilî („Prometa" rajons), Maskawâ (Seemeĸneeks" raj.), Harkowa un zitâs Kreewijas malâs. Tàpat ari partijas wadoscho eestahschu (14. g. kongresa, Latwijas konferentschu un Z. K. lehmumi) ir pahrleeziga L. S. D—jas wairakuma lehmumi, kuri teek ispilditi ir no leelineeĸeem, ir masineeĸeem. Latwijas sozialdemokratija jau no laika gala ir rihkojusès ar maseem isnehmumeem pehz rewoluzionaràs s.-d. taktikas. Ja ir bijuschas eekschejas zihnas L. S. D—jâ, tad tàs ir bijuschas starp mehreno un rewoluzionaro wirseenu, weens no kureem wareja weenu waj otru reisi tapt par partijas taktikas noteizeju, bet kuri nekad naw pastahwejuschi schkirtàs organisazijàs, kuras abas buhtu bijuschas pasihstamas sem sozialdemokratijas wahrda. Tamdehl mums brihnums, kur tagad radusès kahda tur otra sozialdemokratija, no kuras mehs lihdz schim nekà nesinajam. Ja apsklatam „Strahdneeku Awises" lihdzstrahdneeku saratstu, tad mehs deesgan weegli atradisim jaunraduschàs Latwijas sozialdemokratijas saknes. Pirmâ weetâ slahw Pekmans-Adata, kursch kahdreis gan partijâ bijis par beedri, bet tagad sen jau no tàs aisgahjis. 1914. g. pehdejâ pusê un agrak karoja „J. D. Lapâ" pret Latwijas sozialdemokratiju un Rigas „Kulturâ" usstahjas, kà K. Grascha posizijas aisstahwis, t. i. kà kara peekritejs. Otrs lihdzstrahdneeks — W. Bastjahns — ahrpus partijas stahwoschs schurnalists, kursch kalpo demokratijai, bet ne rewol. sozialdemokratijai. Jz tahlakeem lihdzstrahdneeĸeem minami K. Dehkens, kursch, zik tik mums kalpo atmina ar Latwijas sozialdemokratiju nekad teeschos sakaros stahwejis naw, bet pasihstams weenkahrsch kà pedagogs un demokratiska wirseena schurnalists. Pahrejee: Tauteets, Bungschs, Rudsits, Terpowitzs, Pagans, Rudewitzs — wisi tee partijas gahju putni, kuri nahkuschi un aisgahjuschi, jo naw warejuschi tur dsihwot pateizotees sawàm likwidatoriskàm un disziplinas lauschanas teekmem. Tà tad sawads mistrojums no likwidatoreem, demokrateem un ahrpus partijas stahwoscheem literateem-sozialisteem — sastahdijuses jaunà Latwijas Sozialdemokratija un winas organs — „Strahdneeku Awise".

Un paschi jau wini sewi peeteekoschi raksturo aisstahwedami wezo Internazionali un Wakar Eiropas nazional-sozialistus Gedu, Adleri, Scheidemani, Płechanowu, Brantingu un Raini. Waj war winus aisstahwet un ko lai domà par winu aisstahwjeem — lai spreesch paschi lasitaji. Geds — frantschu sozialdemokrats paschâ kara sahkumâ teiza: lai top; balsoja par kara budscheteem, eesehdas ministra krehslâ un sauza wisus ir Franzijas, ir zitu walstju sozialistus un strahdneekus kertees pee eerotscheem un kopâ ar s wàm waldibam eet pret Wahziju. To paschu teiza Plechanows, kura raksturojumam mehs peewedam iswilkumu is pehdejà „Prawdas" numura.

„Ruskaja Woła" peewed iswilkumu no Płechanowa raksta Nujorkas awisê „Swobodne Slowo". Runa eet par karu. Paklausismees muhsu eewehrosamâ „wadona" „interesantos spreedumus":

„Pats par sewi saprotams, ka mums jaatraida katra besprahtiga — teitschu wehl wairak; katra ahrprahtiga — rihziba, katrs streiks, kas waretu wahjinat Kreewijas pretoschanàs spehju eenaidneeka usbrukumam. Lai to saprastu, nemas wehl naw wajadsiga dsells logika."

Raksts usrakstits pirms rewoluzijas Kreewijâ. Tagad gaidisim rakstu, kas ar breesmigu lamaschanos gahnis Kreewijas rewoluziju; jo armija un strahdneeki tatschu rihkojàs ne pehz Płechanowa rezeptes. Buhtu wini klausijuschi Płechanowu un wina draugus, — zara bende wehl tagad dejotu pa muhsu galwam.

Tahds ir tas Płechanows, kuru jaunà „Strahdneeku Awise" nosauz tahlak par sawu „labako beedri.

Nu, ja tahdi juhsu labakee beedri, tad labak muhs par beedreem nesauzeet: mehs negribam sehdet ministru sehdeĸtos waj ari saukt proletariatu us paklausibu Nikolajam waj wina weetneekeem un leet sawas asinis kapitalistu labâ. Mums naw un newar buht nekas kopejs ar waldoschàm schkiram un winu kara politiku, kà naw nekas kopejs ar to ari wisai Latwijas Sozialdemokratijai. Mehs paschi esam strahdneeki un weenmehr aisstahwesim strahdneeku, ne waldoscho schkiru intereses.

Ari Rainis „Strahdneeku Awisei" ir „labakais beedris", — wina suhta pat tam sewischku telegramu, lai aizinatu sew talkâ kopâ ar „beedri" Aspasiju. Kà Rainis un Aspasija ari tikuschi beedros un wehl labakos — naw ko brihnetees, jo Rainis tatschu bija tas, kas 1914. g. „J. D. Lapâ" apsweiza pasaules karu, ka Latwijas atdsimschanu, kas seedoja zariskam sarkanam krustam 5 proz. no wiseem saweem eenahkumeem. Aspasija bija ta, kas rakstija „Dz. Wehstnesî": „es esmu bijusi un esmu tikai demokrate; wairak no manis nepraseet."

Nowehlam jaunai awisei ar schahdeem „labakeem beedreem" labu zeĸa wehju, jo wairak tamdehl, ka ne Płechanows, ne Rainis, ne Aspasija naw wehl ne ar puschplehstu wahrdinu likuschi manit par sawu agrako usskatu atweschanu.

Par pahrejeem nazional-sozialisteem, kurus wehlas redset sawâ widù „Strahdneeku Awise", kà Scheidemani, Adleri un Brantingu naw daudz ko runat. Scheidemans ir to wahzu bijuscho sozialdemokratu galwa, kas balsoja par karu lihdz Kreewijas rewoluzijai, kas palihdseja burschuasijai apmutkot wahzu strahdneekus. Adlers sawkahrt spehleja to paschu lomu Austrijâ. Brantings pat neitralâ walstî, kahda ir wina tehwseme Sweedrija, atrada par wajadsigu eet kopâ ar burschujisko waldibu un atbalstit brunoschanos. Tahdi ir „Strahdneeku Awises" draugi. Spreeschat paschi, beedri strahdneeki!

Tahlak "Strahdneeku Awise" nopeldama Maskawas „Sozialdemokratu" un Latwijas Sozialdemokratijas Zentralo Komiteju aizina us nepadoschanos Z. K. lehmumeem, lai gan nereisès wehl Z. K. pehz wezàs kahrtibas gahschanas naw to prasijusi. „Str. Aw." nostahda leetu tà, itkà latweeschem pastahwetu leelineezisku un masineezisku Latwijas Sozialdemokratija un tamdehl blakus Z K. sasauzamai konferenzei; ta organisès otru konrenzi tikai nesaprotams, kas winâ waretu peedaliteeš, jo isnemot „Strahdneeku Awises" isstudinatos lihdzstrahdneekus, ja leels, tad wehl wisâ Kreewijâ atradisees desmiti diwi, triks wehl tahdu jaunzeptu Latwijas Sozialdemokratijas beedru, lai gan tos sawkahrt neisslehdz to, ka pehz sinama laika wina war sawahkt ap sewi labu tschupu daschadu rewoluzionaràs kustibas atkritumu.

Wismaz lihdzschinejà schis grupas uswaschanàs leek domat, ka winai zitu mehrku, isnemot kaiteschanu ihstai Soz. Dem. Str. Partijai wisur un wiseem lihdzekleem, naw. Sawadak newar isskaidrot to, ka wina peenehmusi to paschu nosaukumu, kahds ir jau pastahwoschai partijai. Sawadak newar isskaidrot ari to, ka wini slehpj wismaz pirmajâ numurâ sawu ihsto izsezschanàs wehsturi, ne wisai labprahtigi atklahj sawu ihsto gihmi un pagaidam ne wisai asi issakas pret „Zihņu" tanî paschâ laikâ pełot „Sozialdemokratu", lai gan abi laikraksti eet weenu un to paschu zeĸu. Tas tamdehl, lai pamasam peelabinatos strahdneeku masam. Ja te peeweeno wehl to, kas bija rakstits jau agrak par pabalstu wahkschanu u. t. t., ja deeweeno to, ka schi awise ar sewischku noluhku eekortelejusees blakus muhsu awisei sem weena un pascha sozialdemokratijas nosaukuma, tad leelas skaidrs, ka mums darischana ar jauzejeem, ne darba beedreem, ar eenaidneekeem, bet ne draugeem.

Bet weltas wina puhles. Mehs eesim sawu zeĸu, kà gahjuschi — tikai bendes zilpa spehtu aisschnaugt muhsu rewoluzionaràs sozialdemokratijas balsi.

Daschi tagadejà momenta usdewumi.

Negaidita, neorganiseta eestahjàs Kreewijas lewoluzija. Kà weesuka negaiss ta isfahrdija wezà reschima satrunejuschos pamatus. Salausts un satreekts tas neglahbjami un us wiseem laikeem aisschkuhrets wehstures kramu tirgu.

Wehl sinams, galigais wezàs reschima likwidazijas darbs naw nobeigts. Wehl daudz kas weizams, stingri lukojotees us to, lai atdsimstoschajà Kreewijâ neatliktu ne ehnas no wezà reschima atleekam. Likwidazijai janorisinàs it wisur kà ahrdoscham weesulim, kas usjauz un usahrda wisus wezà reschima duhksnajus lihdz pehdejam pamatam. Pirms janoahrda wiss wezais, tad sasahk jaunradischana. Nekahdus kompromisus ar wezà reschima paleekam! Nolaidiba un sentimentalitate war wehlak ruhgti atreebtees.

Muhsu Pagaidu waldiba tomehr ir zitadâs domâs. Nedroschi gehwi ta keras pee wisa wezà ahrdischanas. Katru soli ta sper, luhkodamees atpakal, waj tik naw pahrak tahlu aislehkts no wezàm posizijam. Strahdneeku un Saldatu Padomei neween jaeerosina katra rewoluzionara prasiba, bet pat jasizihna nemitigâ zihnâ ar Pagaidu waldibu. Ja Pagaidu waldibai nebuhtu ais muguras tahda stipra rewoluzionaràs tautas gribas isteizeja, ka Strahdneeku un Saldatu Padome, Pagaidu waldiba jau sen buhtu noslehgusi kompromisu ar wezo waldibu. Rewoluzionari pret paschu gribu, tee juhtas pawisam neweikli un newarigi atbildigâ stahwoklî, kahdâ tee isbihditi rewoluzijas gaitâ. Zik ilgi tee newareja apnemtees arestet Nikolaju II. un wina gimeni! Atteizees no trona, tas tomehr wehl sehdeja galwenajâ mitekli un kala kontrrewoluzijas planus ar saweem rokas puischeem. Kad beidsot, pateizotees Strahdn. un Saldatu Padomes neatlaidigai prasibai, tas bija atwests us Zarskoje Selo, tad zadetisli, oktobriskà Pagaidu waldiba to gribeja iswadit us ahrsemem, lai tas no tureenes ar Wikuma palihdsibu atgreestos us Petrogradu sagrahbt Kreewijas republiku un sehstees us sawa asinim traipita trona. Liberalu sirdîs dsiki eesakņojusees wezà sentimentalitate pret kronetàm galwam. Usnehmuschi sawâ programâ republikas punktu, teem truhka politiskàs tahkredsibas un duhschas, dot pehdejo treezeenu Kreewijai neleegt man telpas sekoscham paskaidrojumam.

Teeku apwainots, ka es, kara zensora peenahkumus ispildidams, esot aizspeedis brihwo wahrdu. Domaju, ka „J. D. Lapai" naw nekahda teesiba par to apwainot mani. Wismaz reisu diwdesmit tiku atgahdinajis „J. D. Lapas" isdewejam un lihdzredaktoram—K. Tuhterim, ka winam nebuht naw jaeesuhta kara zensorâ wiss awises materials, bet tikai kara sinas; esmu pat wairakkahrt luhdzis, lai winsch man peesuhta tikai us karu atteezoschos materialu. Un tomehr man pastahwigi tika peesuhtits wiss awises materials, sahkot ar tulkojumeem seketona stahsteem un beidzot ar sinam par ugunsgrehkeem kramplauschu eebrukumeem u. t. t Kamdehl?—Gluschi weenkahrschi tamdehl, ka Tuhteris, ais maka interesem un neustizedamees saweem lihdzstrahdneekeem, bijàs, ka tikai wina awisê neeekluhtu kahda zenseta rinda ar tahdu saturu, par kuru win. awisei waretu tikt uslikts naudas sods administratiwâ kahrtâ. Turpretim, kad katra sleja wina awisê bija no manis parakstita, Tuhteris jutàs droschs, jo atbildiba guhlàs us mani. Ja tahdos apstahkłos es daschreis ari buhtu nostrihpojis kahdas rindas, kas nodrukatas kahdâ kreewu laikrakstâ, tad tas nebuht wehl nenosihmè, ka esmu strihpojis to, ko kreewu zensura laidusi zauri, bet gan to, ka daschu kreewu laikrakstu isdewejeem bij wairak pilsoniskas duhschas, nekà „J. D. Lapas" isdewejam: nemdami daku atbildibas us sewim un nepeesuhtidami kara zensurai wisu materialu, wini nodrukaja daschreis ari scho to, ko zensors, turedamees pee preeksschraksteem, nebuhtu warejis sankzionet ar sawu parakstu. Bet „J. D. Lapas" isdewejs, kà jau teizu, slehpàs ais manas muguras un speeda mani lasit wina awisi no weena gala lihdz otram (—saku „speeda", jo atteiktees, luhkot zauri un parakstit labprahtigi eesuht titu materialu kara zensors nedrihksteja), lai tikai wina maks buhtu garantets prekahdu warbuhtigu nejauschibu. Tahdu kahrtibu wehlejàs ne es, bet „J. D. Lapas" isdewejs pats. Un ja winsch tomehr deesgau beeschi nemeerà swanija man us zensuras komiteju pa telefonu, tas tikai tamdehl, lai atgahdinatu, ka katra nostrihpota rinda winam maksajot peezas kapeikas. Zitu „brihwa wahrda" aisstahweschanu es no wina netiku dsirdejis.

Kas atteezas us brihwa wahrda apspeeschanu „J. D. Lapâ" pehz buhtibas, tad zeru, bijuschais „J. D. Lapas" redaktors—A. Deglaws, nebuhs aismirsis, ka pee satikschanàs winsch man pahris reisas tika apleezinajis: winsch neatrodot, ka es

---

Atskaneja „muhschigà peemina"; pluhda ari „ar kaujas sauzeeneem us luhpam" un „eenaida negaiss"... ari somu beedri sawa walodâ nodseedaja „sarkano gwardu marschu" un „internazionali".

Newas prospekts

Tawu parketu mina ne bulwaru publikas papehschi, bet darba tautas smagi klaudsoschee sahbaki...

Nu ess muhju!

Nu mums peederess!..

Us mahju ejot latweeschu rajons peedalijàs Peterpils Komitejas sarihkotâ mihtinâ, pee Kleschinskajas pils, kurâ atrodas Peterpils Komitejas telpas.

Us balkona weens pehz otra isnahza Walsts Domes deputati: Muranows, Badajews, Schagows; un ari daschi ziti runataji, ka saldatu preekschstahwis no Peterpils Strahdneeku un Saldatu Deputatu Padomes ka Jspildu Komitejas locekLis; preekschstahwis no Kronstadtes s.-d. organisazijas komitejas u. z. Domneeki peemineja krituschos un raksturoja bij. Kreewijas patwaldibas politiku un usaizinaja turpinat rewoluziju, to pahrnest us wisu pasauli lai beigtu karu un nodibinatu meeru un pasaules brihwwalstis, lai zihnikos par sozialismu.

Owazija wehtra un urjawas sekoja runatajeem.

Pehz tam latweeschi „ar kaujas sauzeeneem us luhpam" dewàs pa Kamennoostrowska prospektu us biroja telpam.

Pee biroja us Lachtinskajas eelas tika noturets wehl mihtinsch.

Usstahjàs beedri kreewu un latweeschu walodâs.

Runataji pakawejàs pee krituscheem un usaizinaja sapulzejuschas lai turpinatu winu eesahko darbu, kaut ar par to buhtu jaatdod wiss — dsihwiba.

Tapehz wajadsigs organisetees un zeeschâs rindâs ejot — isturet lihdz galam. Jsleetot wisus lihdzekĸus, lai nodibinatu Kreewijâ demokratisku republiku un lai isbeigtu kapitalistisko eekaroschanas karu un gahstu wisas kara waldibas: Wahzijâ, Austrijâ, Anglijâ, Japanâ, Italijâ... „Wisu semju proletareeschi, saweenojatees!" usaizinaja runataji un mihtina dalibneeki weenprahtigi tam peeweenojàs. Zihna naw galâ! Tapehz pee darba! K. Pr.

Wehstule redakzijai.

„Zihnas" 11. numurâ, laikrakstu apskatâ, ir pahrdrukata daka no kahda „Jaunàs Deenas Lapas" raksta, pee kam „Zihna" sawâ peesihmê peekriht „J. D. Lapas" pret mani wehrsteem apwainojumeem. Luhdzu tamdehl, godatais „Zihnas" redakzi-

Beedrus strahdneekus sozial-demokratus usaizina eestahtees partijâ.

Wajadsiga 2 beedru eeteikschana. Peeteiktees war Rajona Birojâ Петр. ст. Лахтинская № 22, кв. 32.

wijas monarkijai, arestejot monarkijas galwu un reisâ walsts leelako noseedsneeku un nodeweju — Nikolaju. Wismihkaki Pag. waldiba buhtu tam kahwuši aisschmaukt uz Angliju ar wiseem miljoneem. Neatlikas nekas zits Strahdneeku un Saldatu Padomei, ka rihkotees patstahwigi un pascheem arestet Nikolaju wina pilî.

Strahdneeku un Saldatu Padomei ir gruhts atbildigs uzdewums, uz wiswehrigako sekot katram Pagaidu waldibas solim un speest pehdejo izwest rewoluziju lihdz galam t. i noslauzit no politiskàs arenas pehdejàs zirisma un ar wina reschimu kaut kà saistitàs atleekas un nodibinat demokratisku republiku.

Bet tihrschanas darbam jabuht pamatigam. Wisas ministrijas, wisas waldibas eestahdes pilnas teem pascheem wezà reschima deendereem. Waj war maz eedomatees, ka tee kà uz barwja mahjeena ir pahrwehrtuschees no reakzionaràs patwaldibas stutem par apsinigeem republikaneem! Nekad. Rewoluzijas speesti tee atsihst Pagaidu waldibu ar wiltigu brawuru, un mahkslotu patosu, bet sawà sirdî tee gaidit gaida to azumirkli, kad wislabak nodot Pagaidu waldibu kontrrewoluzijai. Wismaz leelakà daļa un galwenam kahrtam atbildigee eerehdni jasuhta turp, kur aisgahja polizisti un schandarmi — uz armiju, kaut gan ari teit war kluht par kontrewoluzijas sehjejeem pelekajâ saldatu matâ.

Wezo eestahschu izmehschanai janoteek wisgaram, sahkot no semakajam un beidzot ar augstakajàm. Nepeeteek ar to ween ka uz laukeem padsen uradnikus un pristawus bet wisu eedsiwotaju kopejâs sapulzês uz wispahrejo weenlihdzigo teescho un aisklahto wehleschanu pamata, ja izwehl wisas pagaidu paschwaldibas eestahdes. Newar tatschu paturet par saweem preekschstahwjeem uz lihdzschinejo wehleschanu pamata wehletos pagasta amatwihrus un weetnekus, kuri wehleti pehz paseminoschà wehleschanu likuma, kursch lauku proletareeschus padara par desmitdaļas zilwekeem. Pehz schi wehleschanas likuma, desmit kalpi ir weena saimneeka wehrts! Ne, tahdas eestahdes naw zeeschamas! To preekschstahwji ir kauna traips jaunajâ, rewoluzionarajâ Kreewijâ.

Ko schahdi wehleti wihreši spehj, to rahdija behdigi slawenà Walmeeras semes sapulze. Kas te runaja un lehma, tee nebija 1905. gada rewoluzijas pehz tetschi, bet 1906. g. kontrrewoluzijas schausmu sabaidetee Widzemes saimneeki, kureem pehdejo desmit gadu saimneezifkais usplaukums un kara radità laukstaimneezisko raschojumu dahrdsiba, ir sagahdajuši sinamu ekonomisku pahrtizibu.

Plaisa starp laukstrahdneekeem un pelekajeem baroneem ir ikmuži daudz dsiļaka, ka 18 gadus atpakaļ un galwenam kahrtam Widzemes saimneeki apsinas sawas saimneezifkas intereses daudz labak neka 1905. gadâ. Tamdehk ari naw ko brihnetees, ka Widzemes pagastu amatwihru sapulzê Walmeerâ tee schnahza ween tiklihdz kahds eerunajàs par bessemneeku prasibam.

Taisni tamdehk mums stahw preekschâ nopeetns organisejschanas un agitacijas darbs Widzemê zitadi war izrahditees, ka Satwersmes Sapulzê Widzemes laukstrahdneeki paleek bez sawa preekschstahwja.

Swawa.

Tautas apbrunoschana.

Pazehlees patlaban jautajums par wispahreju tautas apbrunoschanu. Par winu raksta strahdneeku awises, par winu pahrrunà strahdneeku organizacijas. Starp zitu par to spreests Petrogradas Komitejâ, kur nodomats greestees pee Str. un Sald. Deputatu Padomes ar preekschlikumu neatleekami — kertees pee wispahrejas strahdneeku apbrunoschanas izweschanas dsihwê.

Teescham jautajums swarigs un prasa wina tuhliteju realiseschanu. Wehl tagad Pagaidu Waldiba eet rewoluzionaro atjaunoschanas zeļu. Bet mehs sinam, zik gausi un nedroschi wina to dara. Tikai speedeens no apakschas, no rewoluzionaràm masam winai leek eet scho zeļu pret paschas gribu. Bet, kas buhs, kad prahti drukstu nomeerinasees? Kreewu pilsonis wehl stipri neapsinigs. Bijuschais „eedsihwotajs" usreisi newar pahrwehrstees par apsinigu pilsoni. Jau tagad dsirdam zauri wispahrejai sajuhsmai „eedsihwotaju" nopuhtas un ruhgtumu par to, ka naw maises, jastahw rindâs, trammajos newar eekluht un zitas tamlihdzigas leetas. Jaunà waldiba usreisi newar atwehrt pahrtizibas wahrtus „eedsihwotajam". Un winsch pukojàs. Rewoluzija winam naw atnesusi gaidito meeru un atpuhtu kautkur aiskrahsnê. Pat otradi, ta winam usleek jaunus panahkumus, prasa no wina apsinigu darbu. Un pee ta winsch naw radis.

Wisu scho „eedsihwotaja" neapmeerinatibu pratis isleetot saweem noluhkeem kontrrewoluzionaree spehki. Uz winu atbalstidamees reakzija mehginàs ussahkt karu ar rewoluziju. War notikt, ka parlamentarisko besaskaņu zihņa mums atkal japahrwehrsch par eerotschu zihņu uz eelas.

Bet tagad mehs neeesim wairs neorganiseti un neapbrunoti, kà februara pehdejàs deenàs. Mums jabrunojàs un jaorganisejàs draudoschâ spehkâ, lai jau eepreeksch nowehrstu katru reakzijas tschuhskas mehginajumu pazelt galwu.

Pirmais darbs franschu rewoluzijâ 1789. gadâ bij organiset nazionalo gwardiju, ar kuras palihdsibu rewoluzijai isdewàs ihsi un ahtri isrehkinatees ar wezà reschima kalpeem. Turpretim 1878. gadâ rewoluzijai sekoja reakzijas junija deenas tamdehk, ka burschuasijai isdewàs no saweem dehlmeem un daschadeem tumscheem elementeem saorganiset armiju, kura padarija galu wisàm brihwibam.

Tapehz, lai ari mehs nepeedsihwotu junija deenas, neatleekami jaorganisè armija no strahdneeku masàm. Winas jaapbruno un jadisziplinè, japahrwehrsch par sarkano gwardiju wahrda teeschâ nosihmê. Apmahzitaju netruhktu, jo ir peeteekoschs skaits beedru strahdneeku widû, kas kalpojuschi kara deenastâ, ir deesgan rewoluzijai ustizigu kauschu ofizeeru starpâ, kurus waretu peewilkt pee sarkanàs gwardijas formeschanas.

Rewoluzijas eegumumi ar to ween wehl nebuhs nodroschinati, ja nodarbosimees ar armijas demokratiseschanu. Pats par sewi saprotams, ka pehdejais darbs ir tikpat neatleekams, kà pirmais, bet armija pastahw tikai kara laikâ un mehs tatschu esam pahrleezinati par drihsu kara izbeigschanu. Pehz tam armija ees mahjàs. Wehl wairak. Muhsu programa prasa pastahwigas armijas weetâ wispahreju tautas apbrunoschanu, tauta un milizija, kà tas peem. ir Schweizê, kur jaunatne apmahzàs rihkotees ar eerotscheem daudzajâs strehlneeku beedribâs un kuras strehlneeki wisâ pasaulê slawejàs, kà labakee schahweji.

Tahdejadi muhsu strahdneeku sarkanà gwardija kalpotu ne tikai teescheem rewoluzionareem mehrkeem, bet ar winas nodibinaschanu buhtu liks pamats armijas wispahrejai izniihzinaschanai pehz tagadejà kara izbeigschanas un wispahrejàs tautas apbrunoschanas eeweschanai.

Tamdehk japeeprasa no Pagaidu Waldibas tuhliteja dekreta izdoschana par strahdneeku apbrunoschanu. Bet tà ka maz tizams no winas tahdu dekretu izspeest, tad brunoschanàs jauzsahk paschu spehkeem. Brunoschanàs wadischana jauznemas Strahdneeku un Saldatu Deputatu Padomei.

Kungi, taisatees ahrâ!

Pagaidu waldiba atklahti pasino, ka wina semes jautajumu liks preekschâ Satwersmes sapulzei, kurai buhs lemt par krona, klosteru, apanaschu, muischneeku un basnizas semes atsavinaschanu un winas izdalischanu. Nepeezeeschamo preekschdarbu weischanai pagaidu waldiba nodibina semes komiteju, kura atteezigos schaf jautajumâ materialus liks preekschâ tautas delegateem. Tà katrâ sinâ semes jautajums tiks isschkirts Satwersmes sapulzê un no muhsu organizacijas atkarajas lai seme tiktu atsihta par wisas sabeedribas ihpaschumu. Jaagitè par to, lai Satwersmes sapulzê nahktu delegats, kas aisstahw scho posiziju. Mehs newaram palaistees weenigi uz Semes komiteju, kuras darbiba uz katra soka jakontrolè. Pee darba, beedri! Laiks negaida!

Katrâ sinâ pagaidu waldibas Semes komiteja pehz atteezigeem materialeem greesisees wispirmâ kahrtâ pee weetejàm semes paschwaldibas eestahdem, atteezibâ uz latwjeem — pee Deenwidus-Widzemes Paschwaldibas Padomes.

Weenu par wisàm reisem — latwju proletariats un kareiwji newar atsiht par pilnteesigu rihkotees semes leetâs Walmeerâ semes sapulzê nelikumigi eewehleto Padomi. Par likumigàm mehs atsihstam weenigi paschwaldibas eestahdes, kas wehletas saskaņâ ar pagaidu waldibas manifesta 6. punktu.

Mehs nedrihkstam tahlak peelaist, ka zentralâ, kaut ari pagaidu paschwaldibas institutâ — Padomê nahkuschas personas, kuru antidemokratiskàs teesmes (izņemot weenu — J. Kroderi) — neapschaubamas. Schim teescham izsmeeklam par brihwas tautas teesibam — Padomei, jadara wisdrihsakà laikâ gals. Laiks nezeesch!

Demokratijas taktika prasa nemitoschu kontroli par izwehleto paschwaldibas eestahschu un amata personu darbibu, it sewischki tad, ja aiz techniskeem un ziteem apstahkleem newareja notikt wehleschanas saskaņâ ar pagaidu waldibas atsihto demokratisma prasibu.

Eewehrojot schìs teeschi nelikumigàs Paschwaldibas Padomes krasso antidemokratisko sastahwu, bez ihsteem bessemneeku un armijas preekschstahwjeem, mums kategoriski japasino, ka ir beidzamais laiks brihwai rewoluzionarai tautai semes pagaidu paschwaldibu nemt sawâs rokàs un no schìs prasibas latwju brihwâ tautâ neatteikšees un nedrihkst atteiktees ne sem kahdeem apstahkleem!

W. Skubinsch un J. Blumbergs Pagaidu Paschwaldibas usdewumâ pasino, ka Semes sapulzes (ironija!) izwehletà Pagaidu Padome stahjusees pee darba un luhdz no latwju organizacijam graschus, lai waretu sahkt rihkotees. Ta ir wairak kà nekauniba!

Nu lai! Mehs esam zeeschi pahrleezinati, ka latwju demokratija isleetos sawu teesibu un nedos Padomei ne grascha!

Ar sawu riņzibu pagaidu Padome peeteiz mums zihņu un latwju brihwà tauta sinàs aisstahwet sawas teesibas, ko semes sapulze un Padome min sem kahjam!

Scho pagastwezako, rakstweschu, weetneeku pulku — peleko baronu un winu deenderu sabeedribu no „lihdumneeku" politiku lehgera mehs atteizamees atsiht par latwju tautas gribas isteizeju, nerunajot nemaz par to, ka schi kompanija, nebaudot tautas ustizibu minimalos apmehros, rihkojas teeschi nelikumigi pret jaunàs pagaidu waldibas manifesta burtu un garu.

Latwijas bessemneku teesibas rupjâ kahrtâ semes sapulzê Walmeerâ un tahlak zaur Padomes nodibinaschanos apeetas, kadehk mehs redzam tikai weenu izeju — Padomei jaatteizas paschai no amateem, lai mehs nepeedsihwotu wehl asaku konfliktu.

mehginajot apspeest wina laikraksta idejisko pusi. Tàpat, zeru, A. Deglaws nebuhs aizmirsis sekoschu gadijumu: reiz winsch eeradàs pee manim un stahstija, winsch esot dsirdejis, ka „J. D. Lapa" denunzeta no daschàm weetejàm aprindam par kaitigu awisi. Es apmeerinaju Deglawu, ka man par to nekas naw sinams, un ja ari tahds gadijums buhtu, tad es turetu par sawu teeschu peenahkumu „J. D. Lapu" aisstahwet.

Zik es, kà kara zensors, aiz prinzipa esmu „apspeedis brihwu wahrdu", par to lai runà pahrs masu faktu, kuri weegli pahrbaudami un konstatejami: 1915. gadâ Raina kopoto rakstu izdeweja preekschstahwis man wehstulê sinoja, ka Raina kopoto rakstu otrais sehjums no Rigas kara zensuras aisleegts, un luhdza padomu, waj newaretu schinî leetâ ko darit. Es teizu —pahrsuhdzet uz kara zensuras galweno waldi, formuledams pee tam suhdzibas galwenos punktus un aizrahdidams, ka tahdâ gadijumâ warbuht ari es dabuschu isteiktees schinî leetâ. Izdewejs tà ari rihkojàs. Galu galâ, leetai ejot zaur kara zensuras galweno komisju—Seemeļu frontes schtabu un Preses wirswaldi, beidzot ari es tiku pee wahrda un sastahdiju rakstisku motiwetu sinojumu, ka naw nekahda eemesla aisleegt Raina kopotu rakstu otro sehjumu. Waj taisni mans sinojums bij tas, kas leetu isschkihra, to nesinu; bet katrâ sinâ manis eekustinatàs un aisstahwetàs leetas tekas bij tàs, ka Rigas kara zensuras aisleegums tika atzelts un Raina grahmata ar sawu brihwo wahrdu wareja parahditees atklahtibâ.

Otrs gadijums: „J. D. Lapas" redaktors A. Deglaws bij sastahdijis latweeschu literaturas krahjumu kreewa wolodâ („Ogni" izdewumâ). Kreewu zensors, kuram grahmata pirms bij nodota luhkot zauri, atrada, ka schi grahmata naw kara laikâ atwehlama un atteizàs winu parakstit, jo sewischki diwi stahsti—A. Upischa „Leetuwens" un A. Needras—„Peters Salna" saturot usmusnoschas idejas. Tomehr grahmata tika nodota man otrreiz luhkot zauri, es tur neka aizleedzamu neatradu un usnehmos atbildibu, parakstidams zensurai eesuhtito eksemplaru. Pateizotees schim apstahklim, Deglawa grahmata wareja parahditees atklahtibâ jau labu laiku pirms rewoluzijas.

Wehl waru peeminet, ka Preses wirswaldê ir atrodami wairaki manis sastahditi sinojumi par „Jauno Wahrdu", kà atsauksmes uz wairakàm suhdzibam un peeprasijumeem par schìs awises „kaitigo wirzeenu", kas bij eenahkuschi gan Preses wirswaldê, gan Seemeļu frontes schtabâ. Wispahrigi, ja schinî leelu sabeedrisku darbu laikâ kahdam ir interese nodarbotees ar manu personu un manu bijuscho darbibu sakarâ ar zensuru, luhdzu: Preses wirswaldê un dramatiskajâ zensurâ (kas tagad teek likwidetas) war atrast deesgan daudz materiala, pehz kura uz dokumentareem pamateem war spreest, waj esmu zentees apspeest, waj aizstahwet brihwo wahrdu, strahdadams pehdejos desmit gadus kà zensora Remika sekretars. Eepazihstatees ar leetu, pahrbaudat, un tad teesajat. Bet kas, runadams par atsewischku personu, weeglprahtigi mehtajas ar wispahrigam frasem, tam, man schkeet, ir swescha neween katra zeeniba pret sawa lihdzilweka personu, bet ari zeeniba pret brihwo wahrdu. Jo brihwam wahrdam, tamdehk, ka winsch brihws, jabuht wispirmâ kahrtâ ari apsinigam un nopeetnam.

K. Dischlers.

Redakzijas peesihme. Nodrukajam scho bijuschâ zensora taisnoschanas rakstu ne tamdehk, ka tas nomazgatu baltu, kà jehru, mineto kungu—nebuht ne! Mehs dewàm winam wahrdu tik tamdehk, lai nebuhtu neweenam teesiba kleegt, ka mehs nekaujam isteiktees jeb waj pat baidamees no weena otra izskaidroschanas raksteem, kuru autori muhsu azîs ir un paleek tikpat taisni, kà wislihkakais sirga loks.

Rakatees pa zensuras wezajeem papireem, lai pahrleezinatos kahda kalibra patwaldneezifkas patwaļas stute ir bijis K. Dischlers sawâ zensora darba laukâ, naw muhsu darischana, to lai dara „Jaunàs Deenas Lapas" un ziti wihri. Mehs tikai esam speesti aizrahdit, ka ja ari wisas, ko saka Dischlers sawâ paskaidrojumâ, buhtu dsihwa pateesiba, pat ja winsch buhtu wehl baltaks, wehl kristalskaidraks, nekà winsch pats sewi peerahda, ir tad winsch ir un paleek wezàs kahrtibas kalps—brihwà wahrda bende. Mums naw no swara, waj bende welkot pee karatawam sawu upuri preezigi bersè rokas waj birdina schehluma asaras. Mums weenaldzigi, jo bendes darbs ir un paleek—padarits. Naw no swara ari waj winsch kahrs deenà desmit, waj tikai weenu—bende paleek bende. Tàpat ari katrs zensors, kursch aiz schahdeem waj tahdeem eemesleem sikki eewehrojis dotos preekschrakstus—tomehr ir un paleek brihwà wahrda bende, zarisàs tumsonibas kalps, kahds traips ne ar kahdàm seepem, ne ar kahdeem paskaidrojumeem naw nonemams. Tamdehk weltas wisas puhles attaisnot sewi brihwàs Kreewijas preekschâ. Mehs waram nesodit, bet nizinat mums teesiba un pamata wairak, kà jebkuram.

Semes sapulzê un Padomê janahk ari bej teescheem bessemneekeem un neleelas lauku mahju ihpaschneeku grupas — latwju proletariata un armijas preekschstahwjeem no atteezigàm Padomem!

Mehs newaram peelaist, ka weetejàs semes pagaidu pahrwalde ir personu rokàs, kas wehl nesen teiza, ka 1905.—1906. g. kustiba Latwijâ issaukta ar wahzu naudas palihdsibu!

Tà tad juhs, kas nekahdâ sinâ newareet baudit tautas usticibu, ardeemu no Paschwaldiaas Padomes! Mums naw ne masakàs garantijas, — wiss fakti un dati, kurus buhtu leeki wehl atkahrtot, runà pret to, ka juhs sawâ darbibâ eewehrojeet rewoluzionaras tautas gribu un intereses!

M. Swans.

Laikraksfu apskats.

„Strahdneeku Awise" sawâ pirmajâ numurâ usbruhk „Zihnai", ka wina sawâ Nr. 3. eeweetotâ rakstâ „Peterpils sozioldemokratija pret karu" esot apmelojusi masineekus. „Zihna" rakstija:

„Tanî pat laikâ ari ta saukto masineeku starpâ notikusi apspreeschanàs kara jautajumâ un tur sozial patrioti is kara ruhpneezibas nodakam un Potresows ar beedreem galigi islihguschi ar sawàm noklihdu schàm awim, Martowu un beedreem, kas sawâ laikâ ari peedalijàs Zimmerwaldes konferenzes ussaukumâ. Kà winu „Rabotschaja Gaseta" sino, to starpâ panahkta pilniga weenoschanàs un tagad tee, ozimredsot, weenbalsigi isteiksees par „karu lihdz beigam," tas ir, lihdz Konstantinopoles eekaroschanai u. t. t."

„Str. Awise" raksta:

„Masineeki nekur tahdas leetas naw sludinajuschi, nesludina un nesludinàs. Kur jums fakti? „Azim redzot", ir fanatisms, bet ne pateesiba"

Tagad draugi, tà leeta warbuht sawadaka bet bija jau laiki, kad pat gudrais Salamans nebija spehjigs isschkirt, par to stahw apweenoto masineeku likumi datoru bloks. Ne jau mehs esam wainigi, ka „Str. Awises" aisbildneeziba stahwoschee wihri maina sawus uiskatus beeschak, neka wezos laikos lopu gani wihses. Mehs tatschu newarejàm paredzet, ka Gwosdews un wisa zentralàs kara ruhpneezibas komitejas strahdneeku grupa daschâs deenâs no kara sirdigakajeem peekritejeem paliks par wina pretineekeem. Aizeratees tikai schìs grupas ussaukumu strahdneekeem pagahjuschà gada rudenà nemeeros. Kahda bija starpiba tad starp waldibas teescheem agenteem un scho grupu. Tahlak „Rabotschaja Gaseta" stràhdà lihdz D. Saslawskis, surisch eeksch „Djen" kuhda pret „Prawdu" un aisstahw patriotismu. Tamdehk nekaunojatees, mihkee kungi, ja mums jasaka par jums tas, kas isreet is juhsu agrakàm runam un darbeem.

* *

Tahlak sajis pats laikraksts („Str. Awise") rakstâ par „Prawda" un prowokatoru Tschernomasowu stabsta:

„Tà tad galwenais likwidatoru ehdejs ir bijis Tschernomasows. Tahlak Makinowskis bija galwenais W. D. s. saschkehlajs. Un Makinowskis nikni apwainots par prowokatoru. Zara waldiba newaredama zitadi paraliset strahdneeku spehkus nehmàs tos schkelt un rahdit weenu daku wirsû otrai."

Kà redzet, beedri, „Str. Awise" stahda b. Makinowski blakus prowokatoreem. Schai jaunai lapai newajadzeja aizmirst, ka par prowokatoru apwainot kuru katru ir loti weegli, it ihpaschi tad, ja apwainotajs ir tik lemi un wegli zilweki, ka tas bija gadijumâ ar b. Makinowski. Mehs noteikti protestejam pret scho melnsimtneeku panehmeenu, kas eeweesas „Str. Aw." jau paschâ pirmajâ numurâ un leek loti loti schaubitees par „Str. Aw." „strahdneezisko" raksturu.

Is partijas dsihwes.

Aisrahdijums.

Latweeschu rajona agitatoru kolegija greeschas pee beedreem-latweeschu strahdneekeem, kareiwjeem u. t. t. ar aisrahdijumu, ka latweeschu sapulischu sarihkschanas gadijumos agitatorus war peeprasit zaur latw. rajona biroju, Лахтинская 22 кв. 32, pee kam wehlams pasinot par sapulzi jau daschas deenas preeksch sapulzes noteikschanas, minot ari pehz eespehjas deenas kahrtibu un jautajumus, kas buhtu sapulzê apskatami.

Agitatoru kolegija.

Latweeschu rajona agitatoru kolegija notureja sawu sehdi 21. martâ. Apskatot agitazijas jautajumu, nahk pee slehdseena, ka wehl daudz puhku ir japeeleek, lai nostahditu agitazijas leetu peenahzigos augstumos. Konstatè agitatoru truhkumu un nolemj likt beedreem pee sirds, ka katram kursch sewi juht gribu un energiju strahdat pee agitazijas darba, wajaga eestahtees agitatoru kolegijâ. Pahrrunajot jautajumu, kà organiset agitazijas darbu masâs, nolemj greestees pee rajona komitejas, lai tiktu beeschaki sarihkotas sapulzes, gan beedru, gan plaschu masu sapulzes. Nolemj ari greestees pee fabriku strahdneekeem, saldateem u. t. t., sarihkot paschcem sapulzes fabrikâs, kasarmâs latweeschu walodâ, uz kuràm runatajus war peeprasit birojâ, tikai pehz eespehjas daschas deenas eepreeksch, lai waretu laikâ nosahrtot runataja aissuhtischanu un lai nebuhtu sapulze jaatleek. Agitatoru kolegija nahk pee slehdseena, ka galwenà wehriba japeegreesch latweeschu strahdneeku agitazijai un organiseschanai, palihdsot kreewu beedreem tikai tikdaudz, zik to atwehlès muhsu spehku daudzums un kreewu walodas praschana. Apskatot sawu eekschejo darbibas nokahrtoschanu, kolegija nahk pee slehdseena, ka peenahzigas informazijas dehl kolegijai jastahjas zeeschos sakaros ar wadoschàm rajona eestahdem, kà rajona komiteju, redakzijas kom. u. t. t., nolasot katrâ kolegijas sehdê sinojumus par winu darbibu un lehmumeem. Agitatoru kolegija jaapgahdà ar isnahkuscho literaturu u. t. t. Lai saskanotu agitatoru usstahschanos par daschadeem jautajumeem, tad sawâs sehdês janem istirsat jautajumi, sarihkojot tam noluhkam referatus, diskusijas u. t. t.

Beigâs isdarija wehleschanas uz zenralo agitatoru kolegiju un Str. un Sald. Deputatu Padomes agitatoru kolegiju. Nahkoschà agitatoru kolegijas sehde peektdeen, 24 martâ, plkst. 7 wakarâ, Широкая ул. № 38, dz. 33. Luhdz ari eerastees un beedrus, kuri no jauna wehletos eestahtees un darbotees kolegijâ.

Wilis.

Sabeedriska dsihwe.

Armija. Is aktiwàs armijas sino, ka 16. Mingrelas Grenadeeru pulks noturejis kopeju ofizeeru un saldatu sapulzi. Par weenigo rewoluzionaràs tautas domu un wehleschanos isteizeju sapulze atsinusi Peterpils Strahdneeku un Saldatu Deputatu Padomi un nolehmusi wisu sawu politisko usstahschanos west sakarâ ar winas aisrahdijumeem. Pagaidu waldibu sapulze nolehmusi pabalstit tikai tiktahl, ziktahl wina strahdàs pee wezàs waldibas atleeku notihrischanas un peeturesees pee stingri demokratiskas programas. Sapulze atsihst par nepeezeeschamu wisdrihsako laika, negaidot kara noberschanu, sasaukt Peterpils sarwesmes sapulzi uz wispahrigu, weenlihdzigu, teeschu un aistlahtu wehleschanu pamata, peedalotees ari tàm kara spehka dakam, kuras atrodas aktiwâ armijâ. Nospelaisdama pat domas, ka Kreewijâ warètu atrastees kahda schkira, kura balsotu par monarkiju kaut ari konstituzionelo, sapulze issaka pahrleezibu ka Satwerismes sapulze nostiprinàs rewoluzionaràs tautas uzwaru ar demokratiskàs republikas eeweschanu Kreewijâ. Teek isteikta atsinība Pagaidu Waldibai par teem pirmajeem soteem, kurus wina sem Strahdneeku un Saldatu Deputatu Padomes spiedeena spehj atteezibâ uz ofizeeru un saldatu nolihdzinaschanu teesibâs ahrpus deenasta. Sapulze issaka zeribas, ka pehz pirmeem soteem nahks wehl turpmakee, sewischki uzwehrdama nepeezeeschamibu eewest sapulischu un organiseschanàs brihwibu ari taìs karaspehka datâs, kuras atrodas aktiwâ armijâ.

Semneeku saweeniba. 20. martâ Petrograda notika Wiskreewijas Semneeku saweenibas dibinatoja sapulze. Notika apweenoschanàs ar 1905. g. Wiskreewijas Semneeku saweenibas biroju. Sapulze nolehma uzemt sakarus ar Wiskr. Semn. saweenibas Maskawas komiteju. Schim noluhkam ievehleta komisija sastahwoscha no 13 lozekleem, kurai jaizpilda sekoschee uzdewumi: 1) iazniehas nodibinat weenu Wiskr. Semneeku saweeniba, 2) jausstahjas par Wispahrejas Semneeku sapulzes sasaukschanas wajadzibu Petrogradâ, 3) jasastrahdà instrukzija preeksch wehleschanam sapulzê. 4) jausstahjas par nepeezeeschamibu wisdrihsakâ laikâ sasaukt mineto sapulzi. Par sapulzes sasaukschanas weetu iswehlejàs Petrogradu. Tika isteikts domas, ka sapulzei buhschot japahrspreeschot jautajums par Semneeku Deputatu Padomes dibinaschanu. Nolehma 26. martâ organiset leelu mihtinu juhras korpusa sahlê plkst. 1 deenâ.

Maskawa. 21. martâ Politechnikas musejâ notikusi Maskawas Strahdneeku un Saldatu Deputatu Padomes sehde, kura nolehmusi: atlaist pilsehtas domi un winas funkzijas nodot sabeedrisku organisaziju komitejas rokàs, bez kaweschanàs kertees pee pilsehtas paschwaldibas organiseschanas uz septindaku formulas wehleschanu pamateem, likt preekschâ Pagaidwaldibai wisdrihsakâ laikâ kertees pee munizipalwaldes demokratiseschanas.

Astrachana. Semstu preekschstahwju sapulze atsinusi par nepeezeeschamu wisdrihsakâ laikâ reorganiset semstes uz demokratiskeem prinzipeem, eewehlot semstu sastahwâ preekschstahwjus no sabeedriskàm grupam un organisazijam.

Oranienbauma. 16. martâ Oranienbaumas garnisons peenehmis sekoschu rezoluziju: „Mehs rewoluzionarà Oranienbaumas garnisona kareiwji sapulzejuschees uz Oranienbaumas garnisona sozialistu beedribas eerosinajumu, skaitâ pee 2000 zilweku un noklausijuschees Wiborgas rajona Str. un Sald. Deputatu Padomes lozekla beedra Tichihatschewa referatu, peeweenojamees losungam „Demokratiskà republika" un usaizinam wisus brihwàs Kreewijas pilsonus balsot tik par tahdeem kandidateem uz Satwerismes sapulzi, kuri stahw par demokratisko republiku."

Ahrsemes.

Austrijas ahrleetu ministra preekschlikums.

Wahzijas ofizialais paskaidrojums atteezibâ uz Austrijas ahrleetu ministra preekschlikumu nokluwis pahr robeschu loti saihsinatâ weidâ. Minetais paskaidrojums nobeidzas sekoscheem wahrdeem: „No gr. Tschernina isteiktàs domas atteezibâ uz wina gatawibu eesahkt meera sarunas, tiklihdz saweenotee atteiksees no wehleschanàs muhs galigi isnihzinat un buhs ar meeru suhtit delegatus uz meera konferenzi, issaka wisas wahzu tautas domas. Tomehr mehs esam speesti ar pazeltu galwu gaidit uz pretineeka preekschlikumu kureem muhsu eeskati ir sinami jau no 12. dezembra 1916. g. sinojuma. Wisàs frontes dakàs mehs tagad esam stipraki kà jeb kad un warèsim isturet zihnu lihdz tam laikam, kamehr buhs eespehjams noslehgt nepaseminoschu meeru."

Berline. Weetejee un Wines laikraksti sino, ka no kreewu eerakumeem pastahwigi atkanot „urà" sauzeni un Marseljesa. Pliwinotees sarkani karogi ar usraksteem, kuri usaizinot wahzu saldatus, ja wini grib drihz noslehgt meeru, darit ar sawu Wilhelmu un winu Habsburgu zilti to paschu, ko kreewi esot darijuschi ar sawu wezo reschimu. Pret wiseem tamlihdzigeem usaizinajumeem wahzeeschi isturotees ar nizinaschanu.

Pirms daschàm deenam, kà tas jau tika aisrahdits, „I W" bij eeweetots gluschi preteja satura raksts, tas ir, ka ar meera usaizinajumeem nahkot preti wahzeeschi, bet ar nizinaschanu atbildot kreewi. Schim lihdzigi sinojumi bij eeweetoti ari daschas kreewu birgeliskàs lapàs.

Minetos sinojumus tawat apskatot waram nahkt tik pee weena slehdseena, proti: kà weenâ tà otrâ gadijumâ fakti bez ischaubam sagrozити un eeweetoti weenigi kuhdischanas noluhkâ.

Hga. Peenohk telegramas, kuras gaischi runà par to sajuhsmu, ar kahdu Ulgarijas prese usnem Tschernina preekschlikumu.

„Pesti Naplo" sino, ka lihdz ar Tschernina preekschlikumu esot pahriwilkts kusts pahri tai pasaznai, ka Austro-Ungarija negribot meera „Pesti Hirlap" nosauz Tschernina preekschlikumu par ussaukumu kreewu tautai.

Kopenhagena. Kà dsird, tad Kopenhagenâ un Stokholmâ atrodotees paschlaik wahzu sozialdemokratu deleg ti, kuri zensotees nodibinat sakru ar kreewu sozialdemokrateem, lai noskaidrotu meera noslehgschanas eespehjamibu.

Aisdomas, kà aiz Austrijas ministra preekschlikuma slehpjas kanzlera politika, apgahsitas Austrijas sozialdemokratijas galwenais organs issaka pahrleezibu, ka minetais preekschlikums atradischot peekrischanu, jo winsch skaidri un gaischi runajot par meeru bez aneksijam un kontribuzijam.

Madride. 21. martâ Madridê peenahkuschas sinas par nemeereem Spanijas seemeku dselsszeka tihkla Kartejonas dakà.

Owiedo prowinzes gubernators pawehlejis kertees pee darba un eewehrot kahrtibu.

Mums eesuhtit schahds aisrahdijums:

„Peterpils Latweeschu Labdarigà Beedriba sarihko swehtdeen, 26. martâ 1917. gadâ Kalaschnikowa birschas sahlê Полтавская № 12, J. Sahlischa un A. Kalnina komposiziju wakaru. Peedalas pianiste B. Regge no Mehtraines, A. Kaktinsch, P. Saksa, J. Sahlits un Beedribas jaukts koris T. Reitera wadibâ. Sahkums pulksten 8½ wakarâ. Skaidrs atlikums par labu amnesteteem politiskajeem."

Aisrahdijums.

Latweeschu strahdneeku agitazijas sapulze notiks sestdeen, 25. martâ plkst. 2 deenâ Baltijas sawoda ehdnizâ uz Kosajas linijas, Wasilija salâ (Васильевскій Островъ Косая линія. Столовая Балтійскаго завода). Tramwaji 5, 24 un 25.

Beedri strahdneeki un strahdneezes!

Wisi uz sapulzi, jo tiks apskatiti degoschakee deenas jautajumi.

Kr. S.-D. Str. P. Peterpils Organisazijas, latweeschu rajona „Prometejs" komiteja.

Fabriku preekschstahwjus latweeschus, kuri iswehleti uz sestdeenas sapulzi, luhdz eerastees un palikt minetâs telpâs pehz mihtina uz sawu sapulzi.

Sozialdemokratiskà jaunatne!

Swehtdeen, 26. martâ plkst. 12 deenâ P. L. L. B. Tirdsneezibas skolas telpâs, Василевскій Островъ, Средній проспекъ № 34 notiks:

Peterpils sozialdemokratiskas jaunatnes saweenibas sapulze.

P. Soz.-Dem. jaun. saw. walde.

K. S.-D. Str. P. Peterpils organisazijas Latweeschu rajons.

Maskawâ isnahk L. Soz.-D-jas Z. K. izdewumâ

„Sozialdemokrats"

Redakzija un ekspedizija: Прининская № 37.

Naudas pabalstus luhdz suhtit uz adresi: Ю. К. Данишевскому, Прининская № 37, въ редакцію „Соціалдемократъ".

Uz 5. martu nodomatà K. Dsiklejas lekzija

„Raina dseja"

(Ratnis un Latwija)

notiks sestdeen 25. martâ XIX Kuratorijas telpâs ((Геслеровскій пер. 12) pulksten ½3 deenâ. Daschas biletes wehl dabujamas Petr. Latw. Labd. beedribâ (Петр. ст., Большой пр. 71).

Dr. A. Preedkalns

runajams eeksche jâs u. behrnu slimibâs katru deenu, isnemot swehtdeenas, no plkst. 10—1 d.

Petrogradâ,

Podolskaja (Подольская ул.) **6 dz. 32.**

Tahlrunis 5-31 98

Wezmahte Steinert

no Rigas. Peenem dzemd. un sekr. mahsâ. Padomi par brihwu.

Петрогр. ст., Рошинская 3, кв. 11, Seelà pr. stuhri.

Wezdruka drukàtawà, Peterpilî Трокадеро проспектъ 4.